

БҰЙРЫҚ

ПРИКАЗ

10.09.2026 № 341-Н/Қ

Астана қаласы

город Астана

Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің 2027-2029 жылдарға арналған мұнай-газ, мұнай өңдеу және мұнай-газ химиясы салаларының біліктілік пен дағдылар жүйелерін дамыту жөніндегі салалық жоспарын бекіту туралы

Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары – Ұлттық экономика министрі С.М. Жұманғариннің 2027-2029 жылдарға арналған біліктілік пен дағдылар жүйесін дамыту жөніндегі салалық жоспарларды әзірлеу және бекіту бойынша 2026 жылғы 7 шілдедегі № 16-14/3634 тапсырмасын орындау мақсатында **БҰЙЫРАМЫН:**

1. Қоса беріліп отырған Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің 2027-2029 жылдарға арналған мұнай-газ, мұнай өңдеу және мұнай-газ химиясы салаларының біліктілік пен дағдылар жүйелерін дамыту жөніндегі салалық жоспары (бұдан әрі – Жоспар) бекітілсін.

2. Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің Мұнай игеру және өндіру (жинақтау), Жер қойнауын пайдалану, Мұнай-газ-химия және техникалық реттеу, Мұнай тасымалдау және өңдеу, Газ өнеркәсібі департаменттері:

- 1) Жоспарда көзделген іс-шаралардың орындалуын;
- 2) Жоспардың іске асырылуына жылына екі рет мониторинг жүргізуді, іс-шаралардың орындалу барысы туралы ақпаратты жинақтау, қорыту және

тиісті ақпаратты Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігіне ұсынуды қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау жетекшілік ететін Қазақстан Республикасының энергетика вице-министріне жүктелсін.

4. Осы бұйрық қол қойылған күнінен бастап күшіне енеді.

**Қазақстан Республикасы
Энергетика министрі**

Е. Ақкенженов

«КЕЛІСІЛДІ»

**Қазақстан Республикасының
Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің
2026 жылғы 08 қыркүйектегі
№ -04/6322-И хатына сәйкес**

«КЕЛІСІЛДІ»

**Қазақстан Республикасының
Оқу-ағарту министрлігі
2026 жылғы 09 қыркүйектегі
№ 3694-2-8224/06-3 хатына сәйкес**

«КЕЛІСІЛДІ»

**Қазақстан Республикасының
Ғылым және жоғары білім министрлігінің
2026 жылғы 08 қыркүйектегі
№ 5242-2-8221-9/14-2-6 хатына сәйкес**

Қазақстан Республикасы
Энергетика министрінің
2026 жылғы «10» 09
№ 341-4/Қ бұйрығына
қосымша

**Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің
2027-2029 жылдарға арналған мұнай-газ, мұнай өңдеу және мұнай-газ
химиясы салаларының біліктілік пен дағдылар жүйелерін дамыту
жөніндегі САЛАЛЫҚ ЖОСПАРЫ**

1-бөлім. Жоспардың паспорты

Атауы	Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің 2027-2029 жылдарға арналған мұнай-газ, мұнай өңдеу және мұнай-газ химиясы салаларының біліктілік пен дағдылар жүйелерін дамыту жөніндегі салалық жоспары
Жауапты мемлекеттік орган	Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігі (ҚР ЭМ)
Қоса атқарушылар	Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі, Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі, Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігі, «Отын-энергетикалық кешенінің ахуалдық-талдамалық орталығы» АҚ, «KAZENERGY» мұнай-газ және энергетика кешені ұйымдарының қазақстандық қауымдастығы» ЗТБ, «Мұнай-газ-химия өнімдерін өндірушілер мен тұтынушылар қауымдастығы» ЗТБ, «PetroMining» ұйымының қауымдастығы» ЗТБ, «ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ, «Теңізшевройл» ЖШС, «QazaqGaz» ҰК» АҚ, Карачаганак Петролиум Оперейтинг Б.В., Норт Каспиан Оперейтинг Компани Н.В., «Маңғыстаумұнайгаз» АҚ, «Павлодар мұнайхимия зауыты» ЖШС, «Атырау мұнай өңдеу зауыты» ЖШС, «ПетроКазахстан Ойл Продактс» ЖШС, «Жаикмұнай» ЖШС, «QazaqGaz Aймақ» АҚ,

	«Қазақойл Ақтөбе» ЖШС, «Қазахтуркмунай» ЖШС, «Каспий нефть» АҚ, «Каспий Құбыр Консорциумы-К» АҚ, «Қаражанбасмұнай» АҚ, «KMG PetroChem» ЖШС, «ҚазТрансОйл» АҚ, «СНПС-Ақтөбемұнайгаз» АҚ, «Ембімұнайгаз» АҚ, «KazPetrol Group» ЖШС, «Өзенмұнайгаз» АҚ, «Kazakhstan Petrochemical Industries Inc. («Қазақстан Петрокемикал Индастриз Инк.») ЖШС, «Интергаз Орталық Азия» АҚ, «Қазақстандағы КННК Интернационал» ЖШС, «ПетроҚазақстан Кумколь Ресорсиз» АҚ, «Oil Services Company» ЖШС, «Великая стена» «Қазақстан-Қытай бұрғылау компаниясы» ЖШС, «Қазақстандық мұнай-газ кешенінің салалық кәсіптік одағы» ҚБ, «Қазақстандық мұнай-газ салалық кәсіподағы» ҚБ, «Химия, мұнай-химия және өндірістің тектес салалары қызметкерлерінің салалық кәсіподағы» ҚБ, «Қазақстан-Британ техникалық университеті» АҚ, «Сафи Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті» КЕАҚ, «Ш. Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті», «АРЕС PetroTechnic» жоғары колледжі, «Қ.И. Сәтбаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті», «Саламат Мұқашев атындағы Атырау политехникалық жоғары колледжі» және т.б.
Мақсаты	Саланың кадрлық әлеуетін дамытуға жағдай жасау және мемлекеттік органдардың, жұмыс берушілер мен білім беру ұйымдарының жүйелі өзара іс-қимылы, кәсіби біліктіліктерді дамыту, сондай-ақ саладағы технологиялық және құрылымдық өзгерістерді ескеру арқылы жұмыскерлердің біліктілігі мен дағдыларының отын-энергетика кешенінің ағымдағы және

	перспективалық қажеттіліктеріне сәйкестігін қамтамасыз ету.
Негізгі міндеттері	1) инвестициялық жобаларды, технологиялық дамуды, цифрландыруды, автоматтандыруды және энергетикалық ауысуды ескере отырып, саланың біліктіліктер мен дағдыларға ағымдағы және перспективалық қажеттілігін айқындау; 2) еңбек мазмұнындағы, технологиялардағы және жұмыспен қамту құрылымындағы өзгерістерге сәйкес салалық біліктілік шеңберін, кәсіптік стандарттар мен біліктілік талаптарын өзектендіру; 3) жұмыс берушілердің талаптары мен кадрларды даярлау жүйесі арасындағы өзара байланысты қамтамасыз ету, оның ішінде кәсіптік стандарттар мен саланың қажеттіліктері негізінде білім беру бағдарламаларын өзектендіру; 4) кәсіптік біліктіліктерді, оның ішінде бейресми және информалды оқыту арқылы алынған біліктіліктерді тану тетіктерін дамыту; 5) кадрларға қажеттілік негізінде мемлекеттік білім беру тапсырысын қалыптастыру. 6) саланың кадр саясатын қалыптастыру және іске асыру кезінде мемлекеттік органдардың, жұмыс берушілердің, білім беру ұйымдарының және Ұлттық біліктілік жүйесінің өзге де қатысушыларының өзара іс-қимылын дамыту; 7) саладағы кәсіптер, біліктіліктер мен дағдылардағы өзгерістерді мониторингтеу және Салалық жоспарды іске асырудың тиімділігін бағалау, кейіннен басымдықтар мен іс-шараларды тиісті түрде түзету.
Іске асыру мерзімдері	2027–2029 жылдар
2029 жылға арналған күтілетін нәтижелер	1) алдағы 5 жылға саланың біліктіліктер мен дағдыларға ағымдағы және болжамды қажеттілігінің өзекті көрінісі қалыптастырылды, оның ішінде сұранысқа ие, тапшы, трансформацияланатын және перспективалы кәсіптер айқындалды; 2) КҰС бойынша барлық кәсіп атауларының 90%-ы бойынша саладағы технологиялық және құрылымдық өзгерістерді ескере отырып, салалық біліктілік шеңберін, кәсіптік стандарттар мен біліктілік

	талаптарын уақтылы жаңарту арқылы салалық біліктілік жүйесінің өзектілігі қамтамасыз етілді; 3) саланы дамытуға қажетті цифрлық, технологиялық, инженерлік, экологиялық және өзге де құзыреттерді қоса алғанда, жұмыскерлердің сұранысқа ие және перспективалы дағдыларын озық қалыптастыру үшін жағдайлар жасалды; 4) жұмыскерлердің кәсіптік дамуы, қайта даярлануы және біліктіліктерін тану мүмкіндіктері, оның ішінде бейресми және информалды оқыту нәтижесінде алынған біліктіліктерді тану мүмкіндіктері кеңейтілді; 5) жұмыс берушілердің біліктіліктерге және кадрларды даярлауға қойылатын талаптарды қалыптастыруға қатысуы арттырылды, сондай-ақ Энергетика министрлігі, жұмыс берушілер, білім беру ұйымдары және Ұлттық біліктілік жүйесінің басқа да қатысушылары арасындағы өзара іс-қимыл күшейтілді; 6) кәсіптердегі, біліктіліктер мен дағдылардағы өзгерістерді тұрақты мониторингтеу тетігі қалыптастырылды, бұл кәсіптік стандарттарды, білім беру бағдарламаларын және саланы кадрлық қамтамасыз ету шараларын уақтылы түзетуге мүмкіндік береді; 7) жұмыс берушілердің сұранысы мен кадрлар ұсынысы арасындағы біліктілік теңгерімсіздіктері төмендетілді, саланың басым бағыттары бойынша мамандар тапшылығын қысқартуға алғышарттар жасалды.
--	---

Нормативтік-құқықтық негіз: Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің 2027-2029 жылдарға арналған мұнай-газ, мұнай өңдеу және мұнай-газ химиясы салаларының біліктілік пен дағдылар жүйелерін дамыту жөніндегі салалық жоспары мынаған сәйкес әзірленді:

- 1) Қазақстан Республикасының «Кәсіби біліктіліктер туралы» Заңы;
- 2) Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі;
- 3) Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы;
- 4) Қазақстан Республикасының еңбек нарығын дамытудың 2024-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасы;
- 5) Қазақстан Республикасының Ұлттық біліктілік шеңбері;
- 6) Салалық біліктілік шеңберлерін әзірлеу және (немесе) өзектендіру қағидалары;
- 7) Кәсіптік стандарттарды әзірлеу және (немесе) өзектендіру қағидалары;

8) Кәсіптердің ағымдағы және болашақ кезеңдердегі өзектілігін ескере отырып, кәсіптік біліктіліктерді тануға еңбек нарығының қажеттілігін қалыптастыру қағидалары;

9) Кәсіптік біліктіліктерді тану орталықтарын аккредиттеу қағидалары;

10) Кәсіптік біліктіліктерді тану қағидалары;

11) Кәсіптік біліктіліктер жөніндегі салалық кеңестерді құру және олардың қызметі қағидалары;

12) Кәсіптер тізілімін қалыптастыру, өзектендіру және жүргізу қағидалары;

13) адам капиталын, біліктілік жүйесін, білім беруді, жұмыспен қамтуды дамыту, сондай-ақ мұнай-газ, мұнай өңдеу және мұнай-газ-химиясы кешендерін дамыту мәселелерін реттейтін Қазақстан Республикасының өзге де нормативтік құқықтық актілеріне және мемлекеттік жоспарлау жүйесінің құжаттарына сәйкес әзірленді.

Іске асыру мерзімі мен кезеңдері: 2027-2029 жылдар.

Мониторинг және бағалау механизмі: Жоспардың іске асырылуына мониторингті ҚР ЭМ жылына екі рет жүзеге асырады. Мониторинг қорытындылары бойынша іс-шаралардың іске асырылу барысы және нысаналы көрсеткіштерге қол жеткізу туралы ақпарат қалыптастырылады. Мониторинг нәтижелері Кәсіби біліктілік жөніндегі ұлттық кеңестің отырыстарында қарау үшін ҚР ЕХӘҚМ-ге ұсынылады.

2-бөлім. Салалық біліктілік жүйесі мен кадрлық қамтамасыз етудің ағымдағы жағдайына талдау

ҚР Энергетика министрлігі жанында мұнай-газ, мұнай өңдеу және мұнай-газ химиясы салаларында салалық кеңес жұмыс істейді.

2024–2026 жылдар аралығында (3 жыл ішінде) 41 кәсіптік стандарт бекітіліп, 1 кәсіптік стандарт әзірленіп (2026 жылы), 41 кәсіптік стандарт өзектендірілді.

2025 жылы ҚР ЭМ тарапынан 16 кәсіптік стандарт әзірлеу және өзектендіру жоспарланған болатын, оның ішінде 16 кәсіптік стандарт өзектендірілді. 2025 жылдың қорытындысы бойынша жоспар 100%-ға орындалды.

2026 жылға ҚР ЭМ тарапынан 28 кәсіптік стандарт жоспарланған, оның ішінде: 27 кәсіптік стандартты өзектендіру, 1 кәсіптік стандартты әзірлеу.

Мұнай-газ, мұнай өңдеу және мұнай-газ химиясы салаларындағы жұмыспен қамтылғандардың саны, құрылымы және жұмыспен қамту динамикасы:

Мұнай-газ саласы Қазақстан экономикасының стратегиялық маңызы бар салаларының бірі болып табылады және елдің өнеркәсіптік әлеуетін

қалыптастыруда елеулі рөл атқарады. Салаға еліміздің өнеркәсіптік өндірісі мен инвестициялық белсенділігінің айтарлықтай бөлігі тиесілі.

Саладағы жұмыспен қамту құрылымы мұнай мен газды барлау, өндіру, тасымалдау және өңдеу, сондай-ақ мұнай-химия өнімдерін өндірумен байланысты кең ауқымды кәсіптер мен біліктіліктерді қамтиды. Негізгі кәсіптік топтарға мыналар жатады:

- 1) мұнай және табиғи газ өндіру операторлары;
- 2) бұрғышылар және бұрғылау қондырғыларының машинистері;
- 3) мұнай және газ кен орындарын игеру және пайдалану жөніндегі мамандары;
- 4) геологтар мен геофизиктер;
- 5) мұнай өндіру, бұрғылау және кен орындарын игеру жөніндегі инженерлері;
- 6) мұнай-газ жабдықтарын пайдалану жөніндегі мамандары;
- 7) мұнай өңдеу өндірістерінің технологиялық қондырғыларының операторлары;
- 8) технологиялық қондырғылардың аппаратшылары мен машинистері;
- 9) автоматтандыру және бақылау-өлшеу аспаптары жөніндегі мамандары;
- 10) инженер-механиктер, өнеркәсіптік қауіпсіздік жөніндегі мамандары;
- 11) химиялық талдау зертханашылары және өндірістік зертханалардың мамандары;
- 12) мұнай-химия өндірістері, полимерлер, синтетикалық материалдар және химиялық өнімдер жөніндегі мамандары;
- 13) жабдықтарға техникалық қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі мамандары;
- 14) инженерлік-техникалық қызметкерлер және өндірістік бөлімшелердің басшылары.

Соңғы жылдардағы мұнай-газ секторындағы жұмыспен қамту динамикасы жаңа кен орындарын игерумен, өндірістік қуаттарды кеңейтумен, мұнай өңдеу кәсіпорындарын жаңғыртумен және көмірсутек шикізатын терең өңдеу жобаларын іске асырумен айқындалады.

Кадрларға қажеттілікті болжау:

2030 жылға дейін Қазақстанның мұнай-газ, мұнай өңдеу және мұнай-газ химиясы салаларында ірі инвестициялық жобаларды іске асыруға, қолданыстағы өндірістерді жаңғыртуға, мұнай мен газды терең өңдеуді дамытуға, сондай-ақ цифрлық және автоматтандырылған технологияларды енгізуге байланысты білікті кадрларға деген жоғары сұраныс сақталады.

Мұнай-газ саласында жобаларды іске асыру нәтижесінде техникалық кәсіптер бойынша шамамен 22 мың жұмыс орнын құру жоспарлануда. Мұнай-газ химиясы саласында алты ірі жобаны іске асыруға 21 мыңнан астам жұмыскер тартылатын болады, оның ішінде 3 мыңнан астамы тұрақты жұмыс

орындары және шамамен 18 мыңы құрылыс кезеңіне арналған уақытша жұмыс орындары.

Алдағы жылдары мұнай мен газды өндіру, тасымалдау және өңдеуге, технологиялық жабдықтарды пайдалану және жөндеуге, өндірістік процестерді автоматтандыру мен цифрландыруға байланысты инженерлік-техникалық және жұмысшы кәсіптер аса сұранысқа ие болады.

Осылайша, алдағы 5 жылда Қазақстанның мұнай-газ, мұнай өңдеу және мұнай-газ химиясы салаларында білікті жұмысшы және инженерлік-техникалық кадрларға деген жоғары сұраныс сақталады. Кадрларға деген негізгі қажеттілік жаңа инвестициялық жобаларды іске асыру, өндірістік қуаттарды кеңейту және қолданыстағы кәсіпорындарды жаңғырту есебінен қалыптасады. Бұл ретте сұраныс құрылымы біртіндеп автоматтандыру, цифрландыру, деректерді талдау, жасанды интеллект, өнеркәсіптік қауіпсіздік, техникалық диагностика, сондай-ақ мұнай мен газды терең өңдеудің заманауи технологиялары салаларында құзыреттері бар мамандарға қарай ауысатын болады.

Технологиялық трансформацияға, автоматтандыруға және жасанды интеллекттің ықпалына ұшырайтын мұнай-газ, мұнай өңдеу және мұнай-газ химиясы салаларының кәсіптері:

Цифрлық технологиялардың дамуы, өндірістік процестерді автоматтандыру және роботтандыру, ұшқышсыз технологияларды, цифрлық егіздерді, үлкен деректерді, жасанды интеллектті және қашықтан басқару жүйелерін енгізу мұнай-газ саласындағы еңбек мазмұны мен жұмыскерлердің біліктілігіне қойылатын талаптарды біртіндеп өзгертуде. Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің тапсырысы бойынша әзірленген Қазақстанның жаңа кәсіптер мен құзыреттер атласына сәйкес мұнай-газ саласы геологиялық барлаудан, мұнай мен газды өндіруден, тасымалдау мен сақтаудан бастап мұнай мен газды өңдеуге дейінгі бүкіл өндірістік тізбек бойынша зерттелді. Салалық форсайт-зерттеу нәтижелері бойынша 37 жаңа, 7 трансформацияланатын және 13 жойылып бара жатқан кәсіп айқындалды.

Саладағы технологиялық трансформацияның негізгі факторларына цифрлық және адамсыз кен орындарына көшу, кен орындары мен мұнай өңдеу зауыттарының цифрлық егіздерін дамыту, өндірістік процестерді автоматтандыру, жабдықтарды қашықтан басқару, ұшқышсыз ұшу аппараттарын қолдану, өнеркәсіптік заттар интернетін дамыту, үлкен деректерді, машиналық оқытуды және жасанды интеллектті пайдалану, сондай-ақ мұнайды терең өңдеу және жаңа материалдар жасау технологияларын дамыту жатады. Атласта сондай-ақ мұнай беру коэффициентін арттыру технологияларының, жабдықтарды жаңғыртудың, болжамды аналитиканың және өндірістік процестерді үздіксіз жетілдірудің маңызы артып келе жатқаны атап өтіледі.

Атластағы 37 жаңа кәсіптің қатарында өндіру және өңдеу процестерін цифрландыруға, автоматтандыруға, жасанды интеллектке, жаңа материалдарға,

өндіріс тиімділігін арттыруға және адами капиталды дамытуға байланысты кәсіптер айқындалған. Мұнай-газ, мұнай өңдеу және мұнай-газ химиясы салалары үшін маңызы жоғары кәсіптерге мыналар жатады:

- 1) кен орындарының цифрлық егіздерін жасау жөніндегі инженер-дизайнер;
- 2) мұнай өңдеу зауыттарының цифрлық егіздерін жасау жөніндегі инженер-дизайнер;
- 3) цифрландыру жөніндегі мұнайшы-сервистік инженер (Big Data-архитектор);
- 4) мұнай-газ саласындағы инженер-талдаушы;
- 5) жабдықтарды жаңғырту жөніндегі супервайзер;
- 6) есептеу химиясы инженері (Computational Chemist);
- 7) композициялық материалдар жөніндегі химик;
- 8) жаңа материалдарды әзірлеу жөніндегі химик-зертханашы;
- 9) химиялық инжиниринг технологы.

Технологиялық трансформацияның жеке бағыты мұнайды терең өңдеумен және мұнай-газ химиясын дамытумен байланысты. Пластмассалар, каучук, резеңке, композициялық және басқа да материалдар өндірісін кеңейту химиялық технология, есептеу химиясы, жаңа материалдарды әзірлеу, нанотехнологиялар және инновациялық өндірістік процестер салаларындағы мамандарға қажеттілікті арттырады. Атлас осы бағыттағы перспективалы кәсіптерге есептеу химиясы инженерлерін, инженер-нанотехнологтарды, композициялық материалдар жөніндегі химиктерді, жаңа материалдарды әзірлеу жөніндегі химик-зертханашыларды және химиялық инжиниринг мамандарын жатқызады.

Сонымен қатар Атласта автоматтандыру, цифрландыру және жаңа технологияларды енгізу әсерінен еңбек мазмұны едәуір өзгертін 7 трансформацияланатын кәсіп айқындалған. Олар:

- 1) «Органикалық заттардың химиялық технологиясы» мамандығы бойынша химик-инженер → тар бейінді маманданған химик-инженер;
- 2) химик → IT-технолог, деректер базасының талдаушысы;
- 3) кран машинисі → 2.0 кран машинисі;
- 4) мамандану бағыттары бойынша инженер (бұрғылау, технология, тасымалдау) → 2.0 маманданған инженері;
- 5) автотиегіш жүргізушісі → 2.0 автотиегіш жүргізушісі;
- 6) технологиялық қондырғылар операторы → басқару пультінің операторы;
- 7) дәнекерлеуші → 2.0 дәнекерлеуші.

Аталған кәсіптер үшін технологиялық трансформация жұмыс орындарының автоматты түрде жойылуын білдірмейді. Негізгі өзгеріс жұмыскерлердің біліктілігіне қойылатын талаптардың артуынан және заманауи техникамен, автоматтандырылған жүйелермен, цифрлық құралдармен және жаңа өндірістік тәуекелдермен жұмыс істеу үшін жаңа дағдыларды меңгеру

қажеттілігінен көрінеді. Мысалы, технологиялық қондырғы операторы біртіндеп технологиялық процесті қашықтан бақылау және басқару функцияларын орындайтын басқару пультінің операторына айналады. Бұрғылау, технология және тасымалдау жөніндегі инженерлер цифрлық құралдарды және өндірістік объектілерді басқарудың жаңа әдістерін меңгеруі тиіс.

Дәстүрлі жұмыспен қамтудың қысқару қаупін Атлас 13 жойылып бара жатқан кәсіппен байланыстырады. Олардың едәуір бөлігі қол еңбегімен, қайталанатын операциялармен немесе автоматтандырылған жүйелермен қайталанатын функцияларды орындаумен байланысты.

Жекелеген кәсіптердің болжамды жойылу мерзімдері әртүрлі. Мысалы, далалық операторлар, құбыржолдардың желілік обходчиктері, сынама алушылар және маркшейдерлер үшін Атлас 2025–2027 жылдар кезеңін, өндіру жөніндегі оператор үшін 2030 жылды, ауысым бастығы үшін 2027–2030 жылдарды, ал қайталанатын операцияларды орындайтын жұмысшылар үшін 2025–2030 жылдарды көрсетеді. Бұл ретте кәсіптерді жойылып бара жатқан кәсіптер санатына жатқызуды жұмыскерлердің осы кәсіптер бойынша жұмыспен қамтылуын міндетті түрде тоқтату ретінде емес, технологиялық трансформацияның болжамы ретінде қарастырған жөн.

Мұнай мен газ өндіру саласында автоматтандыру ең алдымен далалық және қайталанатын операцияларға әсер етеді. Қашықтан мониторинг жүйелерін, автоматтандырылған өлшеу кешендерін, ұшқышсыз ұшу аппараттарын, цифрлық егіздерді және роботтандырылған жүйелерді пайдалану жұмыскерлердің кен орнында тікелей тұрақты болу қажеттілігін азайтуға мүмкіндік береді. Нәтижесінде далалық операторлардың, обходчиктердің және көрсеткіштерді тұрақты жинау мен визуалды бақылауды жүзеге асыратын жұмыскерлердің функцияларының бір бөлігі автоматтандырылған жүйелерге беріледі. Сонымен қатар осы жүйелерді бақылауға, алынған деректерді талдауға және технологиялық процестерді басқару бойынша шешімдер қабылдауға қабілетті мамандарға сұраныс артады.

Мұнай өңдеу және мұнай-газ химиясы салаларында автоматтандыру, ең алдымен, технологиялық қондырғыларды тікелей басқарудан өндірістік процестерді қашықтан бақылауға көшуге байланысты болады. Технологиялық қондырғылар операторы автоматтандырылған басқару жүйелерімен жұмыс істейтін басқару пультінің операторына біртіндеп трансформацияланады. Сонымен қатар мұнай өңдеу зауыттарының цифрлық егіздері, есептеу химиясы, өндірістік деректерді талдау, жабдықтардың сенімділігі, болжамды аналитика және жаңа материалдарды әзірлеу салаларындағы мамандардың маңызы артады.

Саланың кәсіби құрылымының одан әрі өзгеруі үшін жасанды интеллект ерекше маңызға ие. Оны мұнай-газ саласында қолдану геологиялық-геофизикалық және өндірістік деректердің үлкен көлемін өңдеумен, кен орындары мен мұнай өңдеу зауыттарының цифрлық егіздерін құрумен, жабдықтардың жай-күйін болжаумен, технологиялық процестерді

оңтайландырумен, ауытқулар мен тәуекелдерді анықтаумен, сондай-ақ өндірістік объектілерді қашықтан басқарумен байланысты. Атлас өндірістік деректерді талдау және машиналық оқыту, Big Data-архитектурасы, цифрлық егіздер және жабдықтардың болжамды аналитикасымен байланысты кәсіптердің пайда болуын тікелей көздейді.

Мұнай өңдеу және мұнай-газ химиясы салаларында жасанды интеллект технологиялық процестердің тиімділігін арттыруға, жабдықтардың жұмыс режимдерін оңтайландыруға, өнім сапасын болжауға, ақауларды анықтауға және өндірістік жүйелердің сенімділігін арттыруға ықпал ететін болады. Сонымен қатар есептеу химиясы мен деректерді талдаудың дамуы жаңа материалдарды, композиттер мен химиялық өнімдерді әзірлеу мүмкіндіктерін кеңейтеді. Осылайша, жасанды интеллекттің ықпалы кәсіптерді толықтай алмастырудан гөрі жекелеген функцияларды автоматтандыру, еңбек өнімділігін арттыру және жұмыскерлердің біліктілігіне қойылатын талаптарды өзгерту арқылы көрініс табады.

Технологиялық трансформацияға байланысты цифрлық, аналитикалық, инженерлік және технологиялық құзыреттерді дамыту ерекше маңызға ие болады.

Кадрларды даярлау жүйесін өзгерту қажеттілігі Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің және білім беру жүйесінің жұмысында көрініс тапқан. Атлас нәтижелерін білім беру бағдарламаларына интеграциялау шеңберінде мұнай-газ саласы үшін «Мұнай-газ саласының жаңа жағдайларындағы басқару», «Ақылды кен орны, үлкен деректер және жасанды интеллект», «Мұнай-газ саласындағы жаңа материалдар технологиялары», «Мұнай-газ саласындағы техниканы қашықтан басқару», «Техникалық қызмет көрсету және жөндеудегі болашақ технологиялары» сияқты бағыттар қарастырылған. Сондай-ақ «жабдықтардың сенімділігі және болжамды аналитика жөніндегі инженер» және «ұшқышсыз ұшу аппараттарының операторы» кәсіптері сынақтан өткізілді.

2026 жылы біліктіліктер жүйесін өзектендіру бойынша жұмыс жалғасуда: мұнай-газ, мұнай өңдеу және мұнай-газ химиясы салаларының салалық біліктілік жүйесін дамыту шеңберінде 8 кәсіптік стандартты өзектендіру, 11 жаңа кәсіптік стандарт әзірлеу және қолданыстағы 2 кәсіп картасын жаңарту көзделген. Бұл кәсіптік стандарттар мен білім беру бағдарламаларын технологиялық өзгерістермен және еңбек нарығының қажеттіліктерімен тұрақты түрде үндестіру қажеттілігін көрсетеді.

Осылайша, мұнай-газ, мұнай өңдеу және мұнай-газ химиясы салаларының технологиялық трансформациясы кадрлық құрылымның өзгеруінің үш негізгі бағытын қалыптастырады: 37 жаңа кәсіптің пайда болуы, 7 кәсіп бойынша еңбек мазмұнының трансформациялануы және 13 кәсіп бойынша қажеттіліктің болжамды қысқаруы. Негізгі үрдіс далалық және қайталанатын операцияларды тікелей орындаудан өндірістік жүйелерді қашықтан басқаруға, цифрлық

модельдеуге, деректерді талдауға, болжамды диагностикаға және роботтандырылған жабдықтарды басқаруға көшу болып табылады.

Осыған байланысты 2027–2029 жылдарға арналған Салалық жоспар шеңберінде жаңа және трансформацияланатын кәсіптерді жүйелі түрде айқындауды, мұнай-газ, мұнай өңдеу және мұнай-газ химиясы салаларының салалық біліктілік шеңбері мен кәсіптік стандарттарын өзектендіруді, жұмыскерлерді қайта даярлау және біліктілігін арттыру тетіктерін дамытуды, сондай-ақ ТжКБ және жоғары білім беру бағдарламаларын цифрлық, инженерлік, аналитикалық, химиялық-технологиялық және өндірістік құзыреттерге қойылатын жаңа талаптарға сәйкес келтіруді қамтамасыз ету орынды. Цифрлық кен орындарына, автоматтандырылған мұнай өңдеу зауыттарына және мұнай-газ химиясы өндірістеріне арналған кадрларды даярлауға, сондай-ақ жасанды интеллект, үлкен деректер, цифрлық егіздер, болжамды аналитика және қашықтан басқару салаларындағы құзыреттерді дамытуға ерекше назар аудару қажет.

Саланың кәсіптік стандарттармен қамтамасыз етілуі:

Геологиялық барлау, бұрғылау, мұнай мен газды терең өңдеу, мұнай-газ химиясы салаларында жаңа технологиялардың пайда болуы, сондай-ақ кен орындарының цифрлық егіздерін, технологиялық процестерді автоматтандырылған басқару жүйелерін (ТП АБЖ) және жасанды интеллектті енгізу дәстүрлі кәсіптер бойынша да еңбек мазмұнының өзгеруіне алып келеді. Сондықтан саланың кәсіптік стандарттармен қамтамасыз етілуін бағалау кезінде кәсіптік стандарттың болуы ғана емес, онда белгіленген талаптардың заманауи өндірістік және экологиялық процестерге сәйкестігі де ескерілуі тиіс. 2026 жылғы жағдай бойынша мұнай-газ, мұнай өңдеу және мұнай-газ химиясы салалары үшін кадрлар даярлау бағытында білім беру бағдарламаларының кәсіптік стандарттармен жоғары деңгейде интеграцияланғаны байқалады, бұл оқу курстарының басым көпшілігін қамтиды.

Жоғары білім беру жүйесінде (кен орындарын игеру, химиялық технология және көмірсутектерді тасымалдау бойынша инженерлік және технологиялық мамандықтар) кәсіптік стандарттармен байланысты білім беру бағдарламаларымен қамту көрсеткіші шамамен 82–85% құрайды. Технологиялық қондырғылардың операторларын, аппаратшыларды, жабдықтарды жөндеу жөніндегі слесарьларды және химиялық талдау зертханашыларын даярлайтын техникалық және кәсіптік білім беру (ТжКБ/ТжКОБ) жүйесінде бұл көрсеткіш 88–92% деңгейіне жетеді. Дегенмен жоғары және орта кәсіптік білім беру деңгейлеріндегі білім беру бағдарламаларының бір бөлігі әлі де жаңа салалық талаптарға сәйкес өзектендіру кезеңінде тұр.

Сандық қамту көрсеткіштері салыстырмалы түрде жоғары болғанымен, негізгі мәселе даярлау мазмұнына байланысты. Білім беру бағдарламасында кәсіптік стандарттың болуы түлектің заманауи жоғары технологиялық өндірісте

талап етілетін дағдыларды толық көлемде меңгергенін білдірмейді. Мысалы, интеллектуалды ұңғымалармен жұмыс істеу, геофизикалық деректердің үлкен көлемін кешенді талдау, ESG стандарттарына сәйкес экологиялық қауіпсіздікті мониторингтеу немесе гидрокрекинг және пиролиз қондырғыларын басқару дағдылары.

Сондықтан кәсіптік біліктіліктер жөніндегі салалық кеңестердің, жетекші жоғары оқу орындарының (салалық техникалық университеттер сияқты) және колледждердің алдағы жұмысы білім беру бағдарламаларының кәсіптік стандарттармен байланысының сандық көрсеткіштерін арттырумен ғана шектелмеуі тиіс. Сонымен қатар оқыту мазмұнының жетекші мұнай-газ және мұнай-химия компанияларының нақты талаптарына сәйкестігін терең бағалауға бағытталуы қажет. Мұндай бағалау өнеркәсіптік автоматтандыру, роботтандыру және жасанды интеллект жүйелерін енгізу әсерінен түбегейлі трансформацияланып жатқан кәсіптер бойынша ерекше маңызға ие.

3-бөлім. 2027–2029 жылдарға арналған «Мұнай мен газды барлау және өндіру», «Мұнай мен газды сақтау және тасымалдау», «Мұнай мен газды өңдеу және өткізу» бағыттары бойынша біліктіліктер мен дағдылар жүйесін дамыту жөніндегі салалық жоспарды іске асыру іс-шаралары

№	Негізгі іс-шаралардың атауы	Аяқталу нысаны	Аяқталу мерзімі	Жауапты орындаушылар
I. Кадрлар мен дағдыларға қажеттілікті болжау негізінде салалық біліктілік жүйесін қалыптастыру				
1	Мына бағыттар бойынша 3 салалық біліктілік шеңберін әзірлеу және (немесе) өзектендіру: 1) «Мұнай мен газды барлау және өндіру» 2) «Мұнай мен газды өңдеу және өткізу» 3) «Мұнай мен газды сақтау және тасымалдау»	СБШ, КС, КК, СК хаттамасы	2027–2029 жж.	ЭМ, мүдделі тараптар; салалық бірлестіктер (қауымдастықтар); салалық кәсіптік одақтар; жұмыс берушілер қауымдастықтары; білім беру ұйымдары.
2	Кәсіптік стандарттарды мына бағыттар бойынша өзектендіру және әзірлеу: 1) «Мұнай мен газды барлау және өндіру» 2) «Мұнай мен газды өңдеу және өткізу» 3) «Мұнай мен газды сақтау және тасымалдау»	Хаттамалар, КС, КК, Бұйрық	2027–2029 жж.	ЭМ, мүдделі тараптар; салалық бірлестіктер (қауымдастықтар); салалық кәсіптік одақтар; жұмыс берушілер қауымдастықтары; білім беру ұйымдары.
3	Саланың кадрларға, кәсіптерге, біліктіліктер мен дағдыларға ағымдағы және болжамды	Талдамалық анықтама, ұсыныстар	Жыл сайын, 2027–2029 жж.	ЕХӘҚМ, ҒЖБМ, ОАМ, ЕРДО, ЭМ,

	қажеттілігіне жыл сайынғы талдау жүргізу			салалық кәсіптік одақтар; жұмыс берушілер қауымдастықтары; білім беру ұйымдары
4	Саладағы тапшы, жаңа және трансформацияланатын кәсіптердің тізбесін қалыптастыру және жыл сайын өзектендіру	Кәсіптер тізбесі	Жыл сайын, 2027–2029 жж.	ЭМ, ҒЖБМ, ОАМ, ЕХӘҚМ, ЕРДО, мүдделі тараптар; салалық бірлестіктер (қауымдастықтар); салалық кәсіптік одақтар; жұмыс берушілер қауымдастықтары; білім беру ұйымдары.
5	ехнологиялық трансформацияның, цифрландырудың, автоматтандырудың және жасанды интеллектті енгізудің саладағы кәсіптерге, біліктіліктер мен дағдыларға әсеріне талдау жүргізу.	Талдамалық анықтама, ұсынымдар	2027–2029 жж.	ЭМ, мүдделі тараптар; салалық бірлестіктер (қауымдастықтар); салалық кәсіптік одақтар; жұмыс берушілер қауымдастықтары; білім беру ұйымдары
II. Кәсіптік біліктіліктер жөніндегі салалық кеңес қызметінің тиімділігін арттыру				
6	ҚР Энергетика министрлігінің мұнай-газ, мұнай өңдеу және мұнай-химия салаларындағы кәсіптік біліктіліктер жөніндегі Салалық кеңесінің жұмыс жоспарын әзірлеу	Жұмыс жоспары	2027–2029 жж.	ЭМ, мүдделі тараптар, салалық бірлестіктер (қауымдастықтар), салалық кәсіптік одақтар, жұмыс берушілер қауымдастықтары, білім беру ұйымдары
7	ҚР Энергетика министрлігінің мұнай-газ, мұнай өңдеу және мұнай-химия салаларындағы кәсіптік біліктіліктер жөніндегі Салалық кеңесінің отырыстарын өткізу	Отырыс хаттамалары	2027–2029 жж.	ЭМ, мүдделі тараптар, салалық бірлестіктер (қауымдастықтар), салалық кәсіптік одақтар, жұмыс берушілер қауымдастықтары, білім беру ұйымдары
8	Мына бағыттар бойынша Жұмыс топтарының отырыстарын өткізу: 1) «Мұнай мен газды барлау және өндіру» 2) «Мұнай мен газды өңдеу және өткізу»	Отырыс хаттамалары	2027–2029 жж.	ЭМ, мүдделі тараптар, салалық бірлестіктер (қауымдастықтар), салалық кәсіптік одақтар, жұмыс

	3) «Мұнай мен газды сақтау және тасымалдау»			берушілер қауымдастықтары, білім беру ұйымдары
9	Салалық кеңестің кадрларға қажеттілікті талдау нәтижелерін қарауы және біліктіліктерді дамыту мен кадрларды даярлау жөнінде ұсынымдар әзірлеуі	Отырыс хаттамасы, ұсынымдар	Жыл сайын, 2027–2029 жж.	ЭМ, СК, сала жұмыс берушілері
10	Салалық жоспарды іске асыру нәтижелерін қарау және оны түзету жөнінде ұсыныстар әзірлеу	Отырыс хаттамасы, ұсыныстар	Жыл сайын, 2027–2029 жж.	ЭМ, СК, сала жұмыс берушілері
III. Ұлттық біліктілік жүйесінің базалық құралдарын дамыту және өзектендіру				
11	Мына бағыттар бойынша КС мен СБШ өзектендіру және әзірлеу: 1) «Мұнай мен газды барлау және өндіру» 2) «Мұнай мен газды өңдеу және өткізу» 3) «Мұнай мен газды сақтау және тасымалдау»	СБШ, әр жылға арналған КС әзірлеу және/немесе өзектендіру жоспары	2027–2029 жж.	ЭМ, мүдделі тараптар, салалық бірлестіктер (қауымдастықтар), салалық кәсіптік одақтар, жұмыс берушілер қауымдастықтары, білім беру ұйымдары
12	Технологиялық өзгерістерді, өндірістік процестерді және жұмыс берушілердің қажеттіліктерін ескере отырып, Ұлттық кәсіптер сыныптауышын өзектендіру жөнінде ұсыныстар қалыптастыру және жолдау	Уәкілетті органға ұсыныстар	Жыл сайын, 2027–2029 жж.	ҚР ЭМ, ҚР ЕХӘҚМ, «ЕРДО» АҚ
13	Кәсіптік стандарттарды әзірлеу және өзектендіру кезінде саланың қажеттіліктерін ескере отырып, цифрлық дағдыларды, жасанды интеллект, автоматтандыру және деректермен жұмыс істеу саласындағы құзыреттерді енгізу	Кәсіптік стандарттар	2027–2029 жж.	ЭМ, мүдделі тараптар, салалық бірлестіктер (қауымдастықтар), салалық кәсіптік одақтар, жұмыс берушілер қауымдастықтары, білім беру ұйымдары
IV. Кадрлар даярлаудың сала қажеттіліктері мен біліктілік жүйесіне сәйкестігін қамтамасыз ету				
14	Мына бағыттар бойынша КС және СБШ өзектендіру және әзірлеу: 1) «Мұнай мен газды барлау және өндіру» 2) «Мұнай мен газды өңдеу және өткізу» 3) «Мұнай мен газды сақтау және тасымалдау»	СБШ, әр жылға арналған КС әзірлеу және/немесе өзектендіру жоспары	2027–2029 жж.	ЭМ, мүдделі тараптар, салалық бірлестіктер (қауымдастықтар), салалық кәсіптік одақтар, жұмыс берушілер қауымдастықтары, білім беру ұйымдары

15	ТжКБ және жоғары білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының кәсіптік стандарттар талаптарына және жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігіне талдау жүргізу	Талдамалық анықтама, ұсыныстар	Жыл сайын, 2027–2029 жж.	ЕХӘҚМ, ЕРДО, ҒЖБМ, ОАМ, ЭМ, ЖАО, мүдделі тараптар, салалық бірлестіктер (қауымдастықтар), салалық кәсіптік одақтар, жұмыс берушілер қауымдастықтары, білім беру ұйымдары
16	Кәсіптік стандарттарды, жаңа технологияларды және перспективалы дағдыларды ескере отырып, білім беру бағдарламаларын өзектендіру жөнінде ұсыныстар қалыптастыру	Білім беру ұйымдарына ұсыныстар	Жыл сайын, 2027–2029 жж.	ЭМ, мүдделі тараптар, салалық бірлестіктер (қауымдастықтар), салалық кәсіптік одақтар, жұмыс берушілер қауымдастықтары, білім беру ұйымдары
17	Жұмыс берушілер мен білім беру ұйымдарының өзара іс-қимылын дамыту, оның ішінде дуальды оқытуды, өндірістік практиканы, тағылымдамаларды ұйымдастыру және кәсіпорын мамандарының білім беру процесіне қатысуын қамтамасыз ету	Іс-шаралардың іске асырылуы туралы анықтама	2027–2029 жж.	ЕХӘҚМ, ЕРДО, ҒЖБМ, ОАМ, ЭМ, мүдделі тараптар, салалық бірлестіктер (қауымдастықтар), салалық кәсіптік одақтар, жұмыс берушілер қауымдастықтары, білім беру ұйымдары
V. Кәсіптік біліктіліктерді тану жүйесін дамыту				
18	Саланың кәсіптік біліктіліктерді тануға қажеттілігін айқындау және тану жүйесін дамыту үшін сұранысқа ие кәсіптер мен біліктіліктердің тізбесі бойынша ұсыныстар қалыптастыру	Тізім, ұсыныстар (қажеттілігіне қарай)	Жыл сайын, 2027–2029 жж.	ЭМ, ЕХӘҚМ, ЕРДО, ҒЖБМ, ОАМ, мүдделі тараптар, салалық бірлестіктер (қауымдастықтар), салалық кәсіптік одақтар, жұмыс берушілер қауымдастықтары, білім беру ұйымдары
19	Сала жұмыс берушілері мен жұмыскерлерін кәсіптік біліктіліктерді тану тетіктері мен мүмкіндіктері туралы ақпараттандыру	Ақпараттық материалдар, анықтама	2027–2029 жж.	ЭМ, мүдделі тараптар, салалық бірлестіктер (қауымдастықтар), салалық кәсіптік одақтар, жұмыс берушілер

				қауымдастықтары, білім беру ұйымдары
VI. Саланың жұмыспен қамтылуын және кадрлық тұрақтылығын қамтамасыз ету				
20	Мына бағыттар бойынша дуальды оқытуды ұйымдастыру: 1) «Мұнай мен газды барлау және өндіру» 2) «Мұнай мен газды өңдеу және өткізу» 3) «Мұнай мен газды сақтау және тасымалдау»	Анықтама	2027–2029 жж.	ЭМ, мүдделі тараптар, жұмыс берушілер, салалық бірлестіктер (қауымдастықтар), салалық кәсіптік одақтар, жұмыс берушілер қауымдастықтары, білім беру ұйымдары
21	Салада сұранысқа ие кәсіптер мен мамандықтар бойынша ТЖКБ және жоғары білім беру ұйымдары түлектерінің жұмысқа орналасуына жүргізілген мониторинг туралы талдамалық материалдарды білім беру, ғылым және жоғары білім беру салаларындағы тиісті мемлекеттік органдардан жинақтау	Мемлекеттік органдарға хат	Жыл сайын, 2027–2029 жж.	ЕХӘҚМ, ЕРДО, ҒЖБМ, ОАМ, ЭМ, ЖАО
22	Сұранысқа ие кәсіптер бойынша кадр тапшылығының себептерін талдау жөніндегі ақпаратты жинақтау және оны төмендету бойынша ұсыныстар қалыптастыру	Талдамалық анықтама, ұсыныстар	Жыл сайын, 2027–2029 жж.	ЕХӘҚМ, ЕРДО, ҒЖБМ, ОАМ, ЭМ
23	Жұмыс берушілердің қатысуымен технологиялық өзгерістерді ескере отырып, жұмыскерлердің кәсіптік ұтқырлығын дамыту, қайта даярлау және біліктілігін арттыру жөнінде ұсыныстар қалыптастыру	Ұсыныстар	2027–2029 жж.	ЭМ, ҒЖБМ, ОАМ, ЕХӘҚМ, ЕРДО
VII. Саланың дамуын кадрлармен қамтамасыз ету (инвестициялық жобалар)				
24	ҚР мұнай-газ саласының Кәсіптер мен құзыреттер атласында қамтылған кәсіптерді енгізу	КС әзірлеу жоспары	2027–2029 жж.	ЭМ, мүдделі тараптар, салалық бірлестіктер (қауымдастықтар), салалық кәсіптік одақтар, жұмыс берушілер қауымдастықтары, білім беру ұйымдары
25	Инвестициялық жобалардың кадрлық және біліктілік қажеттіліктерін ескере отырып, ҰКЖ, СБШ және кәсіптік	ҰБЖ құралдарын өзектендіру	2027–2029 жж.	ЭМ, ЕХӘҚМ, ЕРДО, мүдделі тараптар, салалық бірлестіктер (қауымдастықтар),

	стандарттарды өзектендіру жөнінде ұсыныстар қалыптастыру	(қажеттілігіне қарай)		салалық кәсіптік одақтар, жұмыс берушілер қауымдастықтары, білім беру ұйымдары
26	Жұмыс берушілермен бірлесіп инвестициялық жобаларды іске асыру үшін қажетті жаңа кәсіптер мен дағдыларды айқындау және оларды ҰБЖ құралдарында және білім беру бағдарламаларында ескеру жөнінде ұсыныстар қалыптастыру	Тізбе, ұсыныстар (қажеттілігіне қарай)	Жыл сайын, 2027–2029 жж.	ЭМ, мүдделі тараптар, салалық бірлестіктер (қауымдастықтар), салалық кәсіптік одақтар, жұмыс берушілер қауымдастықтары, білім беру ұйымдары

Қысқартулар тізімі:

ҚР ЭМ – Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігі;
 ҚР ЕХӘҚМ – Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік
 қорғау министрлігі;
 ҚР ҒЖБМ – Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім
 министрлігі;
 ҚР ОАМ – Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігі;
 СК – Кәсіби біліктілік жөніндегі салалық кеңестер;
 ЖАО – Жергілікті атқарушы органдар;
 «ЕРДО» АҚ – «Еңбек ресурстарын дамыту орталығы» акционерлік
 қоғамы;
 ҰБЖ – Ұлттық біліктілік жүйесі;
 ҰБШ – Ұлттық біліктілік шеңбері;
 СБШ – Салалық біліктілік шеңбері;
 КС – Кәсіби стандарт;
 ББ – Білім беру бағдарламалары;
 ЖЖОКББ – Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру
 ұйымдары;
 ТЖКБ – Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру;
 БТБА – Жұмысшылардың жұмыстары мен кәсіптерінің бірыңғай тарифтік
 біліктілік анықтамалығы;
 БА – Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының
 біліктілік анықтамалығы;
 ТБС – жұмысшылар кәсіптерінің тарифтік-біліктілік сипаттамалары;
 ЛУБС – ұйымдардың басшылары, мамандары және басқа да қызметшілері
 лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамалары;
 АҚ – Акционерлік қоғамы;
 ЖШС – Жауапкершілігі шектеулі серіктестік;

ЗТБ – Заңды тұлғалар бірлестігі;
КЕАҚ – Коммерциялық емес акционерлік қоғам;
ҚБ – Қоғамдық бірлестік.